

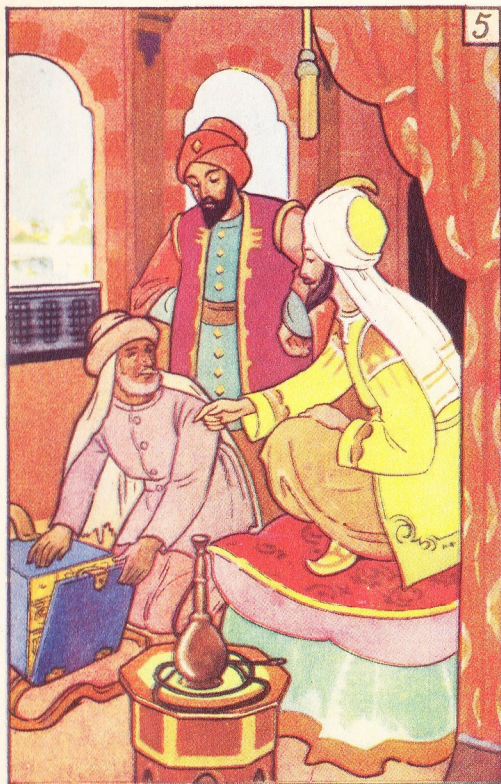
DE GESCHIEDENIS VAN KALIF OOIEVAAR

KALIF Chasid van Bagdad zat op een mooie namiddag behagelijk op zijn divan. Hij had even geslapen, want het was een warme dag en hij voelde zich na zijn slaapje zeer opgewekt. Hij rookte uit een lange pijp van rozenhout, dronk nu en dan een teugje van de koffie, die zijn slaaf voor hem inschonk en als het hem gesmaakt had, streek hij zich vergenoegd langs zijn baard. Het was hem aan te zien, dat hij het echt naar zijn zin had. Om deze tijd was hij altijd goed te spreken en was hij mild en welwillend, daarom bezocht zijn groot-vizier Mansor hem alle dagen op dit uur. Deze namiddag kwam hij eveneens maar hij zag er tegen zijn gewoonte uit alsof hij ernstig over iets nadacht. De kalif nam even zijn pijp uit de mond en sprak: „Wat scheelt eraan, Grootvizier, waarom zet je zo'n diepzinnig gezicht?

De groot-vizier kruiste zijn armen over de borst, boog diep voor zijn heer en antwoordde: „Heer, ik weet niet, dat ik zo diepzinnig kijk, maar bij de ingang van het paleis staat een marskramer, die zulke prachtige dingen heeft, dat het mij ergert, dat ik zo weinig geld te missen heb.”

De kalif, die reeds lang van plan was zijn grootvizier eens een genoegen te doen, zond zijn zwarten slaaf naar beneden om den marskramer bij hem te ontbieden. Spoedig keerde deze met den koopman terug. Het was een kleine, dikke man met een bruine huidskleur en hij was zeer armoedig gekleed. Hij had een kistje bij zich met allerhande koopwaar: paarlen, en ringen, prachtige armbanden, bekers en kammen.

De kalif en zijn vizier bekeken alles en eindelijk kocht de kalif voor zichzelf en Mansor een paar mooie bekers en een kam voor de vrouw van den vizier. Toen de marskramer de kist wilde sluiten, bemerkte de kalif een kleine lade en vroeg of daar ook nog koopwaar in was. De man trok de lade

Bemerkte de kalif een kleine lade

uit en toonde een doos waarin zich zwarte poeder bevond en een papier, dat met een zonderling schrift beschreven was, dat de kalif en zijn vizier niet konden lezen. „Ik heb deze twee stukken eens gekregen van een koopman, die ze in Mekka op straat had gevonden,” zei de marskramer, „ik weet niet, wat ze te betekenen hebben. U kunt ze tegen een geringe prijs van mij kopen, ik heb er toch niets aan.” De kalif, die in zijn bibliotheek graag oude manuscripten had, ofschoon hij ze niet kon ontcijferen, kocht het papier en de doos en liet den man vertrekken.

Maar toen zei hij, dat hij toch wel zou willen weten, wat het vreemde schrift beduidde en hij vroeg den vizier of hij soms iemand kende, die het zou kunnen lezen. „Genadigste Heer en Gebieder,” antwoordde deze, „bij de grote moskee woont een man, die Selim de Geleerde wordt genoemd, hij verstaat alle talen; laat hem hier komen, misschien kent hij deze vreemde lettertekens.”

De geleerde Selim werd gehaald. De kalif sprak tot hem: „Selim, men zegt, dat je zeer geleerd bent. Bekijk dit schrift eens en zie of je het lezen kunt; als je het kunt, krijg je een nieuw feestkleed van mij, maar als je het niet kunt, krijg je honderd stokslagen, omdat je de naam van Selim den ge-

leerde, zonder reden draagt." Selim boog en zei: „Uw wil geschiede, Heer!" Lang bezag hij het handschrift, toen riep hij uit: „Heer, dat is Latijn, of ik laat me hangen!" „Zeg, wat het beduidt, als het Latijn is," gebod de kalif.

Selim begon te vertalen: „O, mens, die dit vindt, loof Allah, die u genadig is. Wie van de poeder in deze doos snuift en tegelijkertijd het woord: „Moetabor" uitspreekt kan zich zelf in ieder dier, dat hij wenst, veranderen en verstaat ook de taal der dieren. Wil hij terugkeren in zijn menselijke gedaante, dan moet hij driemaal naar het Oosten buigen en het woord weder uitspreken. Maar laat hij ervoor zorgen, dat hij niet lacht tijdens de gedaanteverwisseling, want als hij lacht, verdwijnt het toverwoord uit zijn geheugen en moet hij een dier blijven."

Toen Selim, de geleerde, dit gelezen had, was de kalif buitengewoon vergenoegd. Hij liet hem plechtig beloven dat hij niemand iets van het geheim zou zeggen. Tegen zijn grootvizier zei hij echter: „Dat noem ik een goede koop, Mansor. Natuurlijk gaan we de proef nemen. Ik verheug me er nu al op. Morgen vroeg kom je hier. We gaan er dan samen op uit, snuiven een weinig poeder uit de doos op en dan zullen we vernemen wat er in het water, in het woud en in het veld gesproken wordt."

Nauwelijks was de kalif de volgende morgen gekleed en klaar met zijn ontbijt, toen de grootvizier reeds verscheen om hem, zoals hij bevolen had op de wandeling te vergezellen. De kalif stak de doos met de toverpoeder in zijn gordel en nadat hij zijn gevolg bevel had gegeven achter te blijven, ging hij alleen met zijn grootvizier verder. Ze liepen door de uitgestrekte tuinen van den kalif, maar ze ontmoetten geen enkel dier om hun kunststuk te kunnen uitvoeren. Eindelijk gingen ze naar een vijver, die wat meer naar buiten gelegen was, omdat de grootvizier daar vaak ooievaars had gezien. Ook nu liep daar een ooievaar, die naar kikvorsen zocht, deftig en nu en dan met de vleugels klep-

perend heen en weer en hoog boven in de lucht zagen ze een tweede ooievaar in hun richting voortvliegen.

„Ik verwed er mijn baard onder, genadigste Heer,” zei de grootvizier, dat deze twee langbenen samen een gesprek voeren. Wat dunkt u, willen we ooievaars worden?”

„Uitstekend!” antwoordde de kalif, „maar eerst moeten we ons nog eens goed inprenten, hoe we weer mensen kunnen worden. Zó is het! Driemaal naar het Oosten buigen en „Moetabor” zeggen, dan ben ik weer kalif en jij vizier. Maar laten we om 's hemels wil niet lachen, want dan zijn we verloren!”

Liep daar een ooievaar die naar kikvorsen zocht

Terwijl de kalif dit zei, zagen zij de andere ooievaar langzaam op de aarde neerdalen. Snel trok hij de doos uit zijn gordel, nam een snuifje, bood hem den grootvizier aan, die ook snoof en beiden riepen tegelijk „Moetabor!”

Op eens werden hun benen dun en rood, de mooie, gele pantoffels van den kalif en zijn metgezel werden ooievaarspoten, hun armen veranderden in vleugels, hun hals werd wel een el lang, hun baard was verdwenen en hun lichaam met witte

veren bedekt. „Je hebt een mooie snavel, heer grootvizier,” zei de kalif verbaasd. „Bij de baard van den Profeet, zo iets heb ik van mijn leven niet gezien.”

„Mijn onderdanigste dank,” antwoordde de grootvizier terwijl hij zijn hals boog, „maar als ik het wagen mag, zou ik graag willen opmerken, dat uwe Hoogheid er als ooievaar nog mooier uitziet dan als kalif. Maar laten we onze kameraden ginds eens gaan beluisteren, als u het goed vindt, en onderzoeken of we de taal der ooievaars waarlijk verstaan.”

Intussen was de tweede ooievaar op de weide neergekomen. Hij reinigde zijn poten met zijn snavel, streek zijn veren glad en ging naar de eerste ooievaar toe. De twee nieuwe ooievaars haastten zich in hunne nabijheid te komen en hoorden tot hun verwondering het volgende gesprek: „Goede morgen, Juffrouw Langbeen, zo vroeg al op de weide?”

„Ook goede morgen, lieve Kleppersnavel! Ik heb voor mijn ontbijt gezorgd. Kan ik u misschien genoeg doen met een stukje hagedis of een kikkerboutje?”

„Dank u zeer; ik heb vandaag geen eetlust. Ik kom hier voor heel iets anders. Ik moet vandaag voor de gasten van mijn vader dansen en ik kom me hier in stilte oefenen.”

En de Jongejuffrouw liep, terwijl ze allerlei wonderlijke bewegingen maakte, heen en weer op het veld. De kalif en Mansor keken haar verwonderd na. En toen ze op eens in een schilderachtige houding bleef staan en haar vleugels bevallig bewoog, konden ze zich niet langer goed houden. Uit hun snavel brak een onbedaarlijk gelach los en het duurde geruime tijd, eer zij ophielden. De kalif herstelde zich het eerst. „Dat was een kostelijke grap!” riep hij uit, „niet met goud te betalen! Jammer, dat we de domme dieren met ons gelach hebben verjaagd, anders waren ze ook nog gaan zingen!” Maar toen viel het den grootvizier in, dat lachen gedurende de gedaanteverandering verboden was. Angstig zei hij het tegen den kalif.

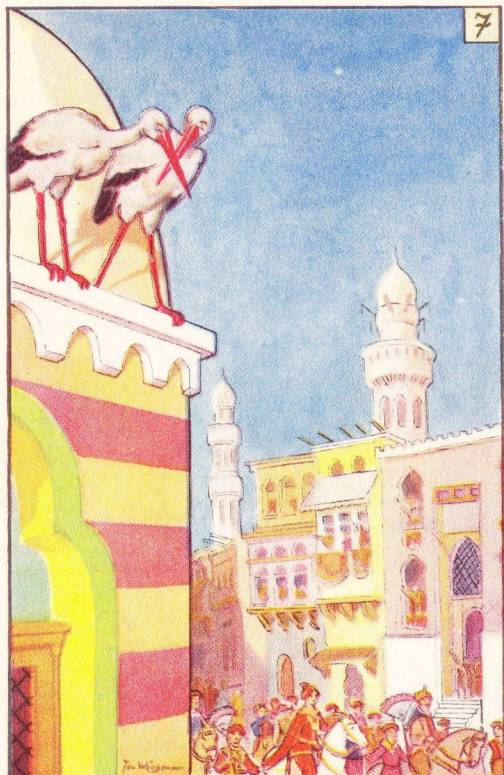
„Dat zou een leelijke grap zijn, als ik een ooievaar zou moeten blijven,” antwoordde hij. „Herinner jij je dat malle woord? Ik kan het niet meer uitspreken!”

„Driemaal naar het Oosten moeten wij buigen en dan zeggen: Moe — moe —moe.”

En ze richtten zich naar het Oosten en bukten steeds weer zo diep, dat hun snavels de grond aanraakten. Maar het toverwoord wisten ze niet meer en hoe vaak ze ook bogen en hoe dikwijls de Vizier „Moe-moe-moe” riep, hij kwam niet verder en de arme Chasid en zijn vizier bleven ooievaars.

Treurig liepen de betoverde mannen de velden door en wisten niet wat ze moesten doen. Ellendig voelden ze zich. Ze konden hun ooievaarsgedaante niet afleggen; in de stad terugkeren om te zeggen wie ze waren, ging ook niet, want wie zou een ooievaar geloven, die zei, dat hij de kalif was en, als ze hem zouden geloven, zouden de bewoners van Bagdad dan een ooievaar tot kalif wensen? Zo trokken ze meerdere dagen rond en voedden zich met veldvruchten, die ze echter met hun lange snavels moeielijk konden eten. En in hagedissen en kikvorsen hadden ze geen zin, ze waren bang met zulke lekkernijen hun maag te bederven. Hun enige vreugde was, dat ze konden vliegen en ze vlogen vaak op de daken van Bagdad om te kijken, wat in de stad gebeurde.

De eerste dagen bemerkten zij, dat er droefheid en onrust heersten. Maar de vierde dag toen ze boven op het paleis van den kalif zaten, zagen zij beneden in de straten een prachtige optocht. Ze hoorden tromgeroffel en fluitspel en zagen een man in een met goud bestikte scharlaken mantel op een prachtig opgetuigd paard zitten, omgeven van vele dienaren. Half Bagdad liep hem na en alle mensen riepen: „Heil Mizra, den heerser van Bagdad!” Toen keken de beide ooievaars elander aan en kalif Chasid zei: „Begrijp je nu, waarom ik betoverd ben, Grootvizier? Deze Mizra is de zoon van mijn doodsvijand, den machtigen tovenaer Kaschnur, die mij eens wraak heeft ge-

Zagen zij een prachtige optocht

zworen. Maar ik geef de hoop nog niet op. Kom mede met mij, trouwe kameraad in mijn ellende. Laat ons naar het graf van den Profeet trekken, misschien wordt daar de betovering verbroken.”

Zij verlieten het dak van het paleis en vlogen in de richting van Medina.

Maar al te goed ging dit niet, want de beide ooievaars hadden zich nog maar weinig geoefend. „Heer,” klaagde de grootvizier na een paar uren, met uw welnemen, ik houd dit niet lang meer uit. U vliegt te snel. Bovendien is het reeds avond, 't beste zou zijn een onderkomen voor de nacht op te zoeken.”

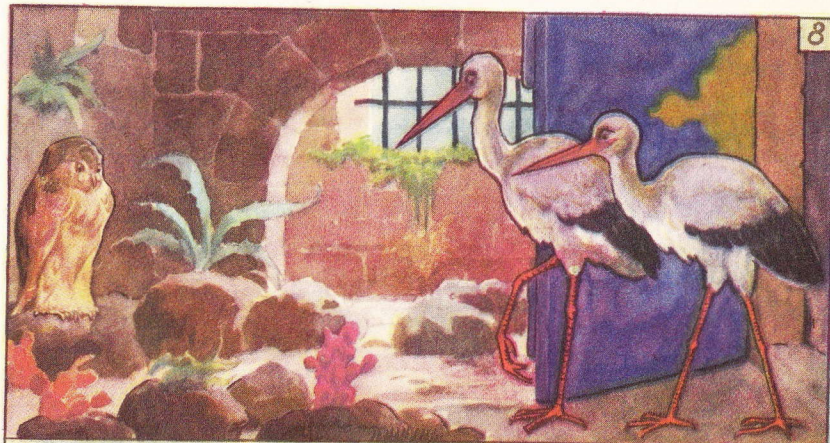
Chasid gaf gehoor aan de raad van zijn dienaar en toen hij in het dal een ruïne ontdekte, die hen misschien tot verblijf kon dienen, vlogen zij er naar toe. De plaats, waar zij neerkwamen, scheen vroeger een kasteel te zijn geweest. Uit de puinhopen van de bouwval verhieven zich statige zuilen en vele vertrekken, die er nog tamelijk gaaf uitzagen, getuigden van de vroegere pracht van het slot. Chasid en zijn metgezel liepen door de gangen om een droog plekje op te zoeken, toen plotseling ooievaar Mansor staan bleef en fluisterde: „Heer en Gebieder, het is misschien dwaas van een grootvizier en meer nog van een ooievaar om bang te zijn voor

spoken, maar ik vind het hier akelig. En, luister eens goed, hier dicht bij ons wordt duidelijk gezucht en gesteund.” De kalif bleef nu ook staan en hoorde duidelijk iemand zacht wenen.

Hij wilde op het geluid afgaan, toen de vizier hem met zijn snavel bij een vleugel weerhield en hem smeekte zich niet in nieuwe, onbekende gevaren te storten. Maar de kalif, die onder zijn ooievaarsvleugels een dapper hart verborg, rukte zich los en ijlde een donkere gang in. Spoedig kwam hij bij een deur, die niet geheel gesloten was en hoorde een diepe zucht. Hij stiet de deur met zijn snavel open en bleef verbaasd op de drempel staan. In het bouwvallige vertrek dat spaarzaam verlicht werd door een tralievenster, zag hij een grote nachtuil op de grond zitten.

Dikke tranen rolden uit haar grote, ronde ogen en met schorre stem klaagde zij haar leed. Zodra de uil de kalif en zijn vizier bemerkte, liet zij een luid vreugdegeschreeuw horen, droogde met haar bruingevlekte vleugels haar tranen en riep tot verbazing der beide ooievaars in menselijk Arabisch: „Welkom, ooievaars! Mijn redding moet nabij zijn, want eens is mij voorspeld, dat mij door ooievaars een groot geluk zou te beurt vallen.”

Toen de kalif wat bekomen was van

Zag hij een grote nachtuil op de grond zitten

zijn verbazing, boog hij zijn lange hals, nam een sierlijke houding aan en sprak: „Nachtuil, uit uwe woorden maak ik op, dat wij in u eene lijdensgezellin ontmoeten, maar uw hoop is helaas vergeefs. Dat zult u zelf erkennen als u onze geschiedenis hoort. De nachtuil vroeg hem, die te vertellen en de kalif deelde haar mede, wat wij al weten.

Toen de kalif zijn verhaal geëindigd had dankte de uil hem en sprak: „Verneem nu ook mijn geschiedenis en u zult horen, dat ik even ongelukkig ben als u. Mijn vader is koning van Indië, zijn enige dochter heet Lusa. Dezelfde Kaschnur, die u betoverd heeft, heeft ook mij in het ongeluk gestort. Hij vroeg mijn vader om mijne hand voor zijn zoon Mizra. Mijn vader weigerde en joeg hem weg. De ellendeling wist in een andere gedaante weer in mijn nabijheid te sluipen. Als slaaf vermomd bood hij mij, toen ik in de tuinen wandelde en om een verfrissing vroeg, een drank aan, die mij veranderde in het afschuwelijke wezen, dat ik nu ben. Daarna bracht hij me hier en schreeuwde mij toe: „Hier zul je blijven tot je dood of tot iemand je in deze gedaante tot vrouw begeert. Dit is mijn wraak op je trotsen vader!”

„Sedert zijn vele maanden verstreken. Eenzaam en treurig leef ik hier, geschuwd door de dieren, verstoken van de natuur en alleen als de maan haar licht over deze bouwval uitstraalt, wordt de sluier van mijn ogen weggenomen.”

Toen droogde de uil weer met haar vleugel de tranen af, die ze bij het vertellen van haar leed had gestort. De kalif zei: „Als ik mij niet vergis is er een geheime samenhang in ons ongeluk, Prinses, maar hoe vind ik de sleutel, die dit raadsel oplost?

De uil antwoordde: „Heer, ook ik zie deze samenhang, want in mijn prilste jeugd heeft een wijze vrouw voorspeld, dat een ooievaar mij geluk zou brengen en ik weet misschien, hoe wij ons kunnen redden.” De kalif vroeg verwonderd wat zij bedoelde.

„Iedere maand komt de boze tovenaars in deze bouwval. Er is een groote zaal, waar hij dan met vele gasten een feestmaal houdt. Ik heb hen beluisterd. Ze vertellen elkander hun schandelijke daden, misschien spreekt hij dan ook het toverwoord uit, dat u vergeten hebt.”

„O, dierbare Prinses,” riep de Kalif uit; „zeg mij, wanneer hij komt en waar die zaal is.”

De uil zweeg even, toen zei ze: „Neem niet verkeerd op, wat ik u zeggen ga, maar slechts onder één voorwaarde kan ik uw verzoek inwilligen.”

„Spreek! Spreek!” riep Chasid. Beveel, ik doe alles, wat u verlangt.”

„Ik zou tegelijk met u ook gaarne vrij zijn, maar dat kan alleen gebeuren, als een van u beiden, mij zijn hand aanbiedt.”

De ooievaars schenen bij het vernemen van deze voorwaarde eenigszins getroffen te zijn en de kalif wenkte zijn dienaar om even met hem buiten het vertrek te gaan.

„Grootvizier,” sprak de kalif, „dat is een lastige geschiedenis.

„Dat ben ik met u eens, Heer, maar u is jong en ongehuwd en wat zou er tegen zijn een jonge, mooie prinses uwe hand te geven?”

„Maar dat is het juist,” zuchtte de kalif, terwijl hij zijn vleugels treurig liet hangen, „wie zegt, dat ze jong en schoon is? Dat noem ik een kat in de zak kopen.”

Ze praatten nog wat heen en weer, maar toen de kalif inzag, dat er geen andere kans was om weer mens te worden, besloot hij de voorwaarde aan te nemen. De uil was o, zo gelukkig! Ze vertelde hem, dat ze juist op tijd waren gekomen, want ze verwachtte, dat de tovenaars nog deze nacht te zamen zouden zijn.

Toen verliet zij met de ooievaars het vertrek en voerde ze naar de zaal; ze liepen door een lange, donkere gang, eindelijk straalde hun uit een vervallen muur helder licht tegen. Daar gekomen, raadde

de uil hen, zich zeer rustig te houden. Door het gat, waarvoor ze stonden, konden ze een grote, prachtig versierde zaal overzien. De zoldering werd gedragen door hoge zuilen en veelkleurige lampen vervingen het daglicht. In het midden van de zaal bevond zich een ronde tafel, die van uitgezochte spijzen was voorzien. Rondom de tafel was een rustbank, waarop acht mannen zaten. En in een van de acht herkenden de ooievaars den koopman, die hun de toverpoeder had verkocht. De man, die naast hem zat, verzocht hem, hen iets van zijn laatste daden te vertellen. En toen vertelde hij de geschiedenis van den kalif en zijn grootvizier.

„Welk woord heb je hun opgegeven?” vroeg een andere tovenaars.

„Een lastig Latijns woord: „Moetabor.”

Toen de ooievaars bij de muuropening dit hoorden, waren ze buiten zich zelf van vreugde. Ze liepen op hun lange benen zo snel naar de poort van de ruïne, dat de uil hen bijna niet volgen kon. Toen sprak de kalif ontroerd tot de uil: „Redster van mijn leven en van het leven van mijn vriend, neem mij, tot eeuwige dank voor hetgeen ge voor ons hebt gedaan, tot gemaal aan.”

Daarop keerde hij zich naar het Oosten. Driemaal bogen de ooievaars hun lange halzen naar de zon, die juist boven de berg uitsteeg. „Moetabor!” riepen ze en in een ommezien hadden ze hun vroegere gestalte terug. Lachend en schreiend van vreugde omhelsden heer en dienaar elkander. Maar wie kan hun verbazing beschrijven, toen ze zich omwendden? Daar stond een schone, prachtig geklede dame. Glimlachend reikte ze den kalif hare hand.

„Herkent u uw nachtuil niet meer?” vroeg ze.

Zij was het en de kalif was zo verrukt over haar schoonheid, dat hij uitriep: „Welk een geluk, dat ik een ooievaar ben geweest!”

De drie gelukkigen gingen nu te zamen naar Bagdad.

Glimlachend reikte ze den Kalif hare hand

De kalif vond in zijn kleren niet alleen de toverdoos, maar ook zijn geldbuidel terug. In het naaste dorp kocht hij alles wat nodig was voor hun reis en zo bereikten ze spoedig de poort van Bagdad. Daar wekte de terugkomst van den kalif grote verwondering.

Men had hem dood gewaand en het volk was verheugd, dat zijn geliefde Vorst was teruggekeerd.

Maar groot was hun woede tegen Mizra den bedrieger. Ze trokken het paleis binnen en namen den ouden tovenaars en zijn zoon gevangen. De boze tovenaars werd ter dood veroordeeld en de zoon, die de toverkunsten van zijn vader niet kende, mocht kiezen tussen de dood en een snuifje van de toverpoeder. Hij koos het laatste. En hij veranderde in een ooievaar en werd in een kooi opgesloten.

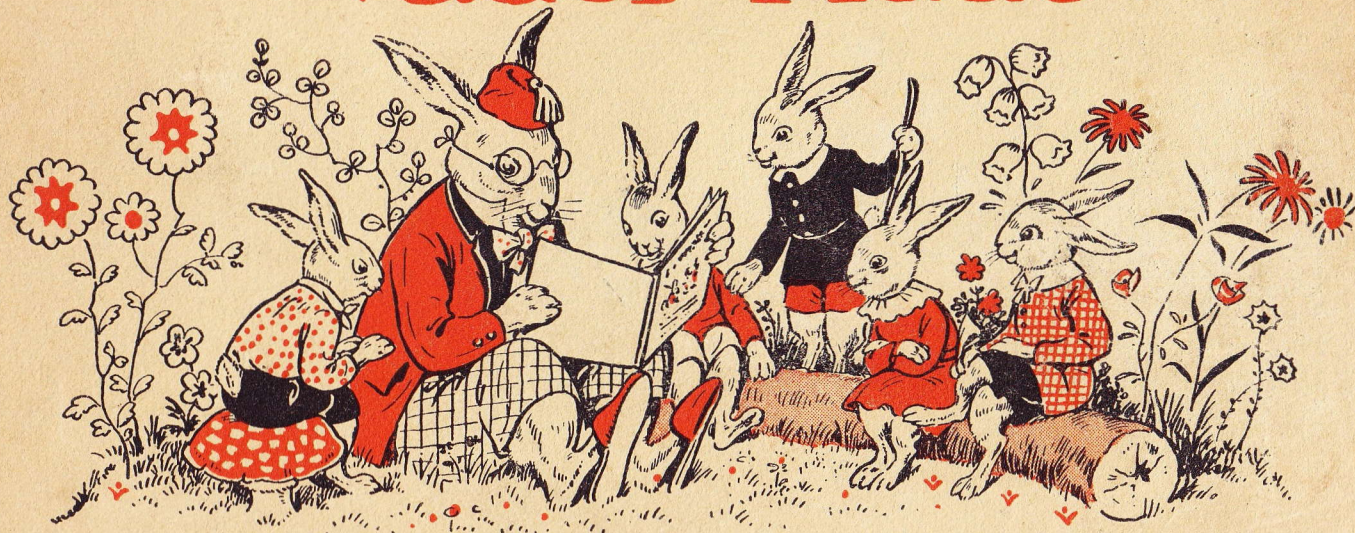
Lang en gelukkig leefde kalif Chasid met zijn vrouw, de mooie prinses en zijn prettigste uren waren steeds die, waarop de grootvizier hem bezocht. Dan praatten zij nog vaak over hun avontuur en als de kalif bijzonder goed geluimd was, verwaardigde hij zich den grootvizier na te bootsen toen hij een ooievaar was.

Hij liep dan ernstig met stijve benen het vertrek op en neer, klepperde, bewoog zijn armen alsof het vleugels waren en

deed na, hoe de grootvizier vergeefs naar het Oosten had gebogen onder het roepen van Moe, moe, moe!”

De vrouw en de kinderen van den kalif genoten steeds weer van deze voorstelling, maar als de kalif de vertoning te lang liet duren dreigde de vizier lachend, dat hij eens zou vertellen wat ze gesproken hadden voor de deur van het vertrek van Prinses Nachtuil.

Sprookjesboeken van Vader Haas

NAVERTELD DOOR
MEVR. E. DOPHEIDE-WITTE (TANTE LIZE)

MET PRENTJES
VAN JAN WIEGMAN

ZEVENDE BOEKJE
UITGAVE VAN HAAS' AZIJNFABRIEKEN N.V.
— HAARLEM —

Sprookjesboeken van Vader Haas

ZEVENDE BOEKJE

Sprookjes van Perrault, Hauff, Bechstein en Andersen

Naverteld door

Mevr. E. DOPHEIDE-WITTE (TANTE LIZE)